

نطق مدرس در آخرین جلسه ی دوره ی چهارم مجلس، جمعه ۲۳ جوزا ۱۳۰۲

-مدرس: قسمتی از عرایض بنده را آقای شاهزاده سلیمان میرزا اظهار داشتند. اگرچه آقایان و منتظرین امروز خسته شده اند، ولی یک مطالبی هست که انشاءالله بعد از عرض، رفع خستگی خواهد شد. موضوع عرض من در مجلس چهارم است که چگونه آمد و تکلیفش چه بود. تقریباً شش سال فطرت طول کشید. با چه وقایع و حوادثی که دنیا را متزلزل کرد و چه حوادثی در ایران رخ داد که همه آقایان مستحضر هستند. و هر چه تصور نمی کردیم واقع شد، مثل مهاجرت، مثل قحطی، مثل جنگ های داخلی، مثل قرارداد، مثل کودتا، که هر کدام در جنبه ی خودش، یک حادثه ی عظیمی است برای یک مملکت ضعیف و فقیری. در این بین انتخاباتی هم واقع شد که دوره ی چهارم مرضی و مطلوب ملت واقع نشد. کما اینکه در اول تاسیس مجلس هم، شخص بنده یک نظرات خوبی، انتظار یک خدمات خوبی از این دوره نداشتم.

بالاخره مجلس دوره ی چهارم وجود خارجی پیدا کرد. و نظریات مردم نسبت به مجلس بین افراط و تفریط واقع شد. و حتی منتهی به این شد که بعضی اطاله لسان هم نسبت به بعضی یا نسبت به اغلب شنیده و دیده شد. لیکن هر چیز مخفی باشد، عملیات مخفی نیست. اگر امروز مخفی باشد، فردا ظاهر و هویدا خواهد شد.

-عده ای از نمایندگان: صحیح است.

-مدرس: و در هر صورت، با توافق نظر یکدیگر یک کارهای مهمی شده است. و در غیبت مجلس و فترت، سیاست خارجی یک طرفی شده بود. حالا نیست و با توافق نظر یکدیگر جلب مستشارانی از دنیای تازه کردیم که امیدواریم از وجود آنها خیلی اصلاحات بشود. و خیلی از قوانین وضع شده است. مانند نفت شمال و ممیزی، و غیره و غیره که هر یک به جای خود مهم و اساسی است. توسعه قشون و نظامی در مجلس چهارم شده است. می فرمایید سردار سپه مردی کاری و جوهردار و با کفایتی است، ولی موافقت مجلس قشون را تا بنادر برد. مجلس پول فراهم کرد به مساعدت با او.

بنده عقیده ام این است که یکی از کارهای مهم این دوره زمام فترت است به آقای مشیرالدوله.

-عده ای از نمایندگان: صحیح است.

-مدرس: و جهت این سه نکته است. مکرر عرض کرده ام رجال مملکت ما هر کدام موقعی خوب هستند. به عقیده بنده و تمام آقایان، رئیس الوزرا حالیه برای این موقع بلانظیر است.

-عده ای از نمایندگان: صحیح است.

-مدرس: سه مسئله بود. یکی بی طرفی مشارالیه در انتخابات.

-عده ای از نمایندگان: صحیح است.

-مدرس: بی طرفی در سیاست خارجه

-عده ای از نمایندگان: صحیح است.

-مدرس: که در زمان فطرت و غیبت مجلس، فوق العاده اهمیت دارد. یکی تسریع در افتتاح مجلس پنجم. و با این سه فلسفه است که به عقیده من و آقایان سپردن زمان فطرت به ایشان یکی از کارهای خوب بوده است.

-عده ای از نمایندگان: صحیح است.

-مدرس: در فترتی که امید می رود به زودی خاتمه یابد.